

Povolování kácení – soubor otázek a odpovědí

zpracováno ke dni 25.3.2010

Robert Stejskal, Správa Národního parku Podyjí

(základní informace týkající se dřevin rostoucích mimo les, viz § 7, 8, 9 zák. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a § 8 vyhlášky č. 395/1992 Sb.)

Problematika ochrany dřevin a povolování kácení má svoje pravidla podle platné legislativy. Pokud potřebujete kácet dřeviny, můžete si prostudovat následující materiály nebo se přímo informovat na Správě NP Podyjí. Informace vám podá referent Ing. Robert Stejskal, PhD. na tel. 515 282 249, nebo 777 985 382, e-mail: stejskal@nppodyji.cz. Zde najdete výklad ustanovení týkající se dřevin a jejich kácení dle zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, dále jen „zákon“ (§ 7, 8, 9) a související vyhlášky č. 395/1992 Sb. formou otázek a odpovědí.

Jakých dřevin se povolování kácení týká?

Povolování kácení ve smyslu zákona podléhá kácení dřevin rostoucích mimo les, což jsou dle zákona stromy či keře rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond (= mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa).

Dřeviny jsou vytrvalé rostliny s dřevnatějším stonkem. Povolování se týká všech dřevin bez ohledu na jejich druh, vztahuje se i na pěstované ovocné dřeviny nebo vinnou révu! Povolování platí i pro odumřelé, zcela suché dřeviny, rovněž tak pro stromy vyvrácené nebo zlomené! (zákon je z úpravy nevyjímá).

Co je to kácení dřevin?

Pojem není nikde definován. Lze jej chápat jako odstranění dřeviny odříznutím její nadzemní části, které znemožní její další růst. Ke kácení dřevin je zpravidla nezbytné povolení orgánu ochrany přírody. Za kácení se nepovažuje ořez korun stromů nebo keřových porostů. Ovšem nadměrný ořez dřevin může znamenat „poškození a ničení dřevin“, což je nedovolený zásah, který způsobí podstatné a trvalé snížení jejich ekologických a estetických funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření. Za nedovolený zásah hrozí postih (pokuta) dle zákona.

Jaké jsou povinnosti vlastníků dřevin?

Dle zákona jsou dřeviny chráněny před poškozováním a ničením, a to i v případě, že se nachází na soukromém pozemku. Povinností vlastníka je o dřeviny pečovat, ošetřovat je a udržovat. Pokud na vašem pozemku potřebujete ze závažných důvodů kácet dřeviny, musíte zpravidla nejprve získat povolení orgánu ochrany přírody. Při výskytu nákazy dřevin vážnými chorobami, může orgán ochrany přírody uložit vlastníkům provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin.

Jaký úřad kácení povoluje?

Kácení povoluje místně příslušný obecní úřad, avšak na území Národního parku Podyjí a jeho ochranného pásma tak činí výhradně Správa Národního parku Podyjí, Na Vyhlídce 5, 669 02 Znojmo.

Kdy není povolení ke kácení potřeba?

Jedná se o tyto případy:

- 1. stromy do obvodu 80 cm** ve výšce 130 cm nad zemí (což odpovídá průměru něco málo přes 25 cm). **Po novele zákona platí pro dřeviny na pozemcích fyzických a nově i právnických osob.** Platí jen v případě, že se nejedná o významný krajinný prvek, památný strom, popř. zvláště chráněný druh rostliny! V některých případech (např. kácení alejí, remízku apod.) by mohlo kácením dojít k nežádoucí změně **krajinného rázu**. K takovému kácení je nezbytný

souhlas orgánu ochrany přírody dle § 12 zákona (Ochrana krajinného rázu a přírodní park).

2. **souvislé keřové porosty do celkové plochy 40 m². Po novele zákona platí pro dřeviny na pozemcích fyzických a nově i právnických osob**, opět jen v případě, že se nejedná o významný krajinný prvek, památný strom, zvláště chráněný druh rostliny a že nebude negativně změněn krajinný ráz (viz výše).
3. je-li stavem dřevin **bezprostředně** ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu – tzv. **havarijní kácení** (v tomto případě je nutné podat orgánu ochrany přírody nejpozději **15 dní po** provedení kácení **oznámení o kácení** dřevin rostoucích mimo les). Tento případ se týká opravdu **bezprostředně hrozících dřevin** – např. stromů nahnutých po vichřici, částečně vyvrácených apod.
4. jde-li o kácení **z důvodů pěstebních** (obnova nebo výchovná probírka porostů, tzn. zásah je součástí způsobu jejich pěstování) či **zdravotních** (likvidace ohnisek chorob nebo škůdců, tzn. dřeviny trpí chorobami, popř. z jiných příčin zasychají a jejich léčení není možné nebo účelné), **při údržbě břehových porostů** (správa vodních toků), dále **ke kácení v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy**. V těchto případech je třeba podat orgánu ochrany přírody **oznámení o kácení** nejméně **15 dní před** započítáním kácení, kácet lze pouze v případě, že orgán ochrany přírody nezhájí v těchto 15 dnech správní řízení, kterým může zamýšlený zásah omezit či zakázat.

Máte-li pochybnosti o tom jak přesně postupovat, informujte se přímo na Správě NP Podyjí.

Jak postupovat, žádáte-li o povolení ke kácení dřevin?

Pokud si nevíte rady a nechce se vám studovat tyto materiály, informujte se přímo na Správě NP Podyjí – informace vám podá referent Robert Stejskal, tel. 515 282 249, nebo 777 985 382.

Pokud k danému kácení potřebujete získat **povolení** (viz dotaz „Kdy není povolení ke kácení potřeba?“), musíte nejprve podat **žádost o povolení kácení**. Po obdržení žádosti oznámí orgán ochrany přírody dalším účastníkům zahájení správního řízení. V případě potřeby (složitější případy) svolá místní šetření na místě kácení za účasti žadatele, orgánu ochrany přírody, zástupce obce, příp. dalších dotčených osob.

Po shromáždění všech potřebných podkladů a vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin o této skutečnosti orgán informuje účastníky řízení a dá jim možnost se k podkladům řízení v určité lhůtě vyjádřit (tento krok se vynechá, vyhovuje-li se žádosti v plném rozsahu). Po tomto úkonu (a případném vypořádání připomínek účastníků) vydá orgán rozhodnutí, kterým kácení buď povolí, nebo nepovolí (nebo některé stromy povolí, jiné ne). V případě povolení kácení je v rozhodnutí přesně uvedeno, za jakých podmínek lze kácení provést (doba provedení – obvykle zimní období 15. říjen až 31. březen; rozsah a způsob provedení, způsob naložení s dřevní hmotou, místo a popis náhradní výsadby aj.).

Jaké náležitosti musí obsahovat žádost o povolení kácení a oznámení o kácení dřevin?

Žádost o povolení kácení i oznámení o kácení dřevin musí obsahovat tyto údaje:

- a) jméno, datum narození** (u fyzických osob) a adresu žadatele,
- b) doložení vlastnického práva**, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, či nájemního nebo užívatelského vztahu žadatele k pozemkům a k dřevinám rostoucím mimo les, - tzn. uvést konkrétní parcelní čísla pozemků, kde se kácí a jejich vlastníky.
- c) specifikaci dřevin** rostoucích mimo les, které mají být káceny, zejména jejich druh, počet, velikost plochy keřů včetně situačního zákresu,
- d) obvod kmene** stromu ve výšce 130 cm nad zemí,
- e) zdůvodnění žádosti** (např. poškozování stavby kořeny, špatný zdravotní stav, padání větví, zastínění domu aj.)

Žádost o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les podává vlastník pozemku (příp. vlastníci – vždy společně) či nájemce nebo jiný oprávněný uživatel se souhlasem vlastníka pozemku, na kterém dřeviny rostou. Oznámení o kácení dřevin rostoucích mimo les musí obsahovat stejné náležitosti.

Poznámka: Orgán ochrany přírody může být nápomocen při vyplňování žádosti (např. při ověřování vlastnického práva, určování druhů dřevin aj.). Při nedostatečně vyplněné žádosti a neodstranění nedostatků ze strany žadatele může správní orgán řízení přerušit, popř. i zastavit.

Kdo může podávat žádost o povolení kácení nebo oznámení o kácení dřevin?

Žádost o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les podává **vlastník** (popř. vlastníci – vždy společně) pozemku či **nájemce** nebo **jiný oprávněný uživatel se souhlasem vlastníka** pozemku, na kterém dřeviny rostou. Toto platí obdobně pro oznámení o kácení dřevin.

Podléhají povolování kácení i dřeviny rostoucí na soukromých pozemcích?

Ano, **povolování platí pro všechny dřeviny** rostoucí mimo les bez ohledu na vlastnické poměry. Na soukromých pozemcích (tzn. pozemcích fyzických osob) lze beze všeho (bez povolení nebo oznamování kácení) pokácet pouze stromy do obvodu 80 cm a souvislé porosty keřů do plochy 40 m². Toto platí jen v případě, že se nejedná o významný krajinný prvek, památný strom, popř. zvláště chráněný druh dřeviny!

Lze kácet zákonem chráněné dřeviny?

Dřeviny mohou být chráněny jako památné stromy (§ 46 zákona) nebo zvláště chráněné druhy rostlin (§ 48). Lze je v odůvodněných případech kácet, avšak kromě povolení ke kácení dřevin musí žadatel získat **výjimku ze zákazu** u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin dle zákona (§ 56 odst. 1). Výjimku orgán ochrany přírody (Správa NP Podyjí) udělí **pouze v případě, pokud jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody**.

Lze kácet dřeviny, které jsou součástí významného krajinného prvku?

Dřeviny mohou být součástí významného krajinného prvku, ať již **ze zákona** – viz § 3 odst. 1 písm. b) – nebo **registrovaného** orgánem ochrany přírody. K zásahu do významného krajinného prvku, který by mohl vést k jeho poškození, zničení, ohrožení či k oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce (kácení), si musí žadatel o kácení opatřit **závazné stanovisko** orgánu ochrany přírody (Správa NP Podyjí).

Co jsou to „souvislé keřové porosty“?

Pojem není zákonem definován. Za takové porosty lze považovat **porosty keřovitého vzrůstu**, kdy se dřeviny vzájemně dotýkají či prorůstají a ve kterých je převaha keřů, tj. dřevin bez kmenů s rozvětvením od země. **Nelze za ně považovat porosty mladých stromů** (tzv. plošný nálet).

Jak změřit obvod stromu?

U stromů s jednoduchým kmenem jednoduše omotáme metr (pásmo) kolem kmene ve výšce 1,3 m nad zemí (přibližně v prsní výšce). Co se týče stromů s větvením níže než 1,3 m nad zemí, není stanoven jednotný postup měření. Někteří autoři uvádějí měření kmene těsně pod místem větvení. Doporučit lze však druhý postup na základě stanoviska Ministerstva životního prostředí (viz stanovisko č.j. 410/1093/97), které uvádí změřit dílčí kmeny nad místem větvení ve výšce 1,3 m nad zemí. Za bernou minci se bere obvod nejtlustšího z nich. Pokud ani jeden z dílčích kmenů nedosahuje obvodu 80 cm a jsou splněny další zákonné podmínky, nepotřebuje fyzická osoba ke kácení dřeviny povolení.

Podle čeho rozhoduje správní orgán o povolení/nepovolení kácení dřevin a stanovování podmínek kácení?

Přihlíží se k těmto skutečnostem:

- zda není dřevina chráněna jako památný strom nebo zvláště chráněný druh rostliny,
- zda není dřevina součástí významného krajinného prvku,
- zda by mohlo kácením dojít k závažnému nebo nevratnému poškození evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti,
- jaký je funkční význam dřeviny: Jaký je ekologický význam dřeviny? (biotop významných druhů živočichů aj.). Jak velká ekologická újma vznikne pokácením? (roste dřevina osamoceně, nebo je součástí většího porostu?),
- jaký je estetický význam dřeviny,
- závažnost důvodu kácení (příklady závažných důvodů ke kácení: ohrožování okolí (bezprostřední riziko pádu stromu), špatný zdravotní stav stromu, umístění nové stavby, poškození stavby kořeny, nadměrné zastínění domu aj.),
- doba kácení: kácení dřevin rostoucích mimo les se provádí zpravidla v období jejich vegetačního klidu (15. říjen až 31. březen).

Co je to náhradní výsadba?

Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení ke kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou **náhradní výsadbu** ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin. Současně může uložit **následnou péči o dřeviny** po nezbytně nutnou dobu, nejvýše však na dobu pěti let. Neplatí, že se musí dřeviny vysazovat na místě kácení. Náhradní výsadbu lze uložit na jakýchkoli pozemcích, avšak za podmínky předchozího souhlasu jejich vlastníka. Stejně tak se k náhradní výsadbě nemusí uložit vysazení stejného druhu nebo počtu dřevin, jaké byly pokáceny.

Jak dlouho trvá správné řízení ve věci povolení ke kácení dřevin?

Pro rozhodování platí lhůty dle platné legislativy (zák. č. 114/1992 Sb. a 500/2004 Sb.). V jednoduchých věcech rozhodne orgán státní ochrany přírody bezodkladně. V ostatních případech rozhodne do 60 dnů od zahájení řízení, ve zvláště složitých případech do 90 dnů od zahájení řízení. Dle dosavadní rozhodovací praxe se doba od podání žádosti po vydání rozhodnutí správního orgánu pohybuje v průměru mezi 30 až 45 dny.

Jaký hrozí právní postih za přestupky týkající se dřevin?

Kácení dřevin bez povolení, bez oznámení kácení, jejich poškození (např. silným ořezem), nesplnění povinnosti náhradní výsadby či jiné činnosti (zásah do významného krajinného prvku, památného stromu aj.) jsou klasifikovány jako **přestupky** či **protiprávní jednání**, jejichž postih řeší ustanovení § 87 (fyzické osoby) a § 88 (právní osoby) zákona č. 114/1992 Sb.

Zákon ukládá orgánu ochrany přírody obligatorní povinnost uložit za přestupek či protiprávní jednání **pokutu**. Fyzickým osobám hrozí pokuta až do výše 100 tis. Kč (případně dvojnásobek u přestupků spáchaných ve zvláště chráněném území), právní osobám a fyzickým osobám při výkonu podnikatelské činnosti hrozí pokuta až do výše 2 mil. Kč.

Kromě pokuty může orgán ochrany přírody uložit viníkovi i povinnost **odstranění následků neoprávněných zásahů** – buď formou navrácení do původního stavu a pokud tak učinit nelze, tak formou náhradních opatření k nápravě (např. výsadba dřevin, vytvoření mokřadu apod.).

Užitečné rady pro žadatele o kácení

- **žádost** o povolení kácení **podávejte v dostatečném předstihu** před zamýšleným kácením (nejlépe 1-2 měsíce předem),
- mějte na paměti, že se **kácení povoluje zpravidla na období klidu vegetace** (mezi 15. říjnem a 31. březnem). Proto např. žádost podanou začátkem března již nelze včas vyřídit a kácení bude povoleno až na nejbližší podzimní období,
- v případě jakéhokoli kácení se s důvěrou obraťte na Správu NP Podyjí a informujte se na správný postup v řešení vaší konkrétní situace a totéž doporučte vašim sousedům či známým.